

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

II. Quotuplex sit excommunicatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

ab homine, de iudiciis inquit, Ecclesiam post Anathema latum non habere ultra quid faciat. Quapropter monet Trident. sess. 25. cap. 3. ne hac censura Ecclesiastici iudices utantur, nisi quando iam nullum aliud superest remedium; & ob eandem rationem nunquam fertur in communitatem, ut talis est. *Cap. Romana de sententia excommunic. lib. 6. ne contingat innocentem aliquem ligari, vt plures referens tradunt Nauarr. cap. 27. num. 13. Couarruu. cap. alma. 1. p. §. 9. num. 3. Henric. lib. 13. cap. 25. num. 3. Vgolin. de censuris. tab. 2. cap. 16. Sayrus lib. 1. casuum. cap. 8. num. 16.*

PUNCTVM II.

Quotplex sit excommunicatio.

1. Excommunicatio diuiditur in maiorem, & minorem.
2. Qualis sit hac diuisio.
3. Excommunicatio absolute prolata de maiori intelligitur.
4. Alia est lata a iure, alia ab homine, & qua ha sint.

1. Diuiditur excommunicatio in maiorem, & minorem ex omnium sententia, iuxta textum in cap. penult. Et ibi Gloss. verbo *non tantum, de sententia excommunicat. & cap. 1.* Et ibi Glossa verbo *speciem de exceptionibus in 6. & aliis.* Maior excommunicatio est, quae priuat actiua, & passiuia Sacramentorum receptione, suffragiis Ecclesiae, & communione fidelium. Minor sola passiuia Sacramentorum receptione priuat. Appellatur maior excommunicatio comparatione minoris, quia à communione plurium spiritualium bonorum arceat, quam minor. Minor dicitur comparatione maioris, quia minori priuatione contenta est, vt rectè Sotus in 4. d. 2. q. 1. art. 1. §. contra nomina. Vcl quia maior semper ob peccatum mortale contrahitur, minor vero saepe ob veniale.

2. Haec diuisionem esse analogi in sua analogata, quod excommunicatio minor non fit simpliciter excommunicatio, docuit Henric. lib. 13. de excommunicat. cap. 2. num. 2. consentit Sayrus lib. 2. cap. 6. num. 18. Et fauet D. Thom. in addit. 3 p. q. 21 ar. 1. ad 4. Sed relictis alijs Doctores censent esse generis in species. Etenim cum excommunicatio minor priuet communione passiuia Sacramentorum, quae sunt bona Ecclesiae praecipua, proprie censura est.

3. Verum est minor excommunicatio verè, & proprie excommunicatio sit, attamen absolute prolata excommunicatio semper de maiori intelligitur, vt expressè definitur Gregor. IX. in cap. si quem penult. de sententia excommuni. Nam licet ante ipsum Gregorium excommunicatio simpliciter sumpta saepe pro minori intelligebatur, vt conilat ex cap. sacerdote de consecrat. disp. 1. & cap. Engeltrudam. 3. quæst. 4. Attamen post ipsum Gregorium nunquam pro minori, sed pro maiori sumitur, vt tradit Couarruu. cap. alma. 1. p. §. 8. num. 5. Henric. lib. 13. cap. 2. n. 2. Sayrus lib. 1. cap. 4. num. 19. Coninch. disp. 14. dub. 1. circa finem. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. p. 2. cap. 1. num. 1. & alij communiter.

Neque his obstat textus in c. 1. de exception. in 6. qui est post Gregor. vbi dicitur, si quis in iudicio excommunicationem opponat, illius speciem declarare debere. Quod dictum est (inquit Glossa) propter speciem excommunicationis maioris (vel minoris, ergo sub nomine excommunicationis absolute prolato non venit excommunicatio maior intelligenda; aliàs non teneretur excommunicationis speciem declarare, cum satis declarata esset. Non inquam obstat, nam vt ex communi sententia tradit Couarruu. cap. alma. 1. p. §. 8. num. 5. Auila 2. p. c. 1. dub. vltima. Decisio illius textus est specialis in fauorem causarum iudicialium, & iudicium; ne lites in infinitum his exceptionibus protrahantur: vel vt placuit rebus Suar. disp. 8. sect. 3. num. 6. Cininch. disp. 14. dub. 1. in fine. species excommunicationis, exprimens est non quidem maior, aut minor, quia iam supponitur maiorem esse debere. Sed quae species maioris sit, an violationis Ecclesiae, an percutiōis clerici; Quod non obscure colligitur ex verbis textus, praecipue ex §. si verò, probanda enim erat exceptio aperitissimis documentis, quod nullatenus fieri posset allegata excommunicatione in genere, nisi illius causas, & circumstantias declararet.

4. Porro excommunicatio alia est lata a iure, alia ab homine. Quae a iure fertur durat in perpetuum, quae vero ab homine solum dum ipse viuit, vel in officio perseverat, vt tradit Glossa in cap. à nobis, verbo non nisi subditis, de sententia excommunicat. Et ibi Panormit. Excommunicatio ab homine alia est generalis, alia specialis iuxta dictum textum in cap. à nobis, & communem sententiam. Generalis est quae fertur per modum statuti nulla persona nominatim citata specialis, quae premiffa Rei citatione iniungitur. Deinde alia est excommunicatio iusta, alia iniusta, alia valida, alia inualida, alia referuata, alia non referuata, de quibus diuisionibus disp. praeced. p. 2. dictum est.

PUNCTVM III.

De causa efficiente, materiali, & formali excommunicationis.

1. Ad ferendam excommunicationem requiritur iurisdictio, quae clericalem ordinem supponit.
2. Nemo nisi qui baptizatus sit, & vsum rationis habeat ligari potest excommunicatione.
3. Qualiter debeant existere in territorio excommunicantis.
4. In vniuersitatem quae talis est, excommunicatio ferri non potest.
5. Excommunicatio semper ob peccatum mortale ferenda est. Quinimo ob peccatum futurum.
6. Proponitur vulgaris casus de vinea deustatoribus, an singuli quantitate leuem surripientes excommunicatione ligentur.
7. Deciditur obligatos esse ad leuis quantitatis restitutionem.
8. Qualiter obliget excommunicatio lata ad reuelandas scripturas.
9. Qualiter ab hac obligatione excusari.
10. Nunquam ferenda est excommunicatio, quando alia via emendari delictum potest.
11. Si Episcopus denegat monitorias litteras, appellari ab eo potest.
12. Qualiter monitoria cessare debeant.
13. Testes vj monitoriarum deponentes, non coguntur iurare.
14. Modus ferendi excommunicationem nullus est praescriptus.

1. Quae in hoc puncto proponuntur disp. praecedenti explicata sunt, ideoque breuiter perstringam. Ad ferendam excommunicationem primò requiritur clericalis ordo, quippe Laycus tractare Ecclesiastica negotia non potest, cap. determinus, de iudiciis. Non tamen opus est ordinem sacrum habere, sed sufficit prima tonsura, vt indicat Celestin. III. cap. transmissam de Electione. Et tradit Couarruu. cap. alma. 1. p. §. 11. num. 2. Requiritur tamen ne coniugatus sit. His enim ab alio quam à Pontifice de plenitudine potestatis committi non potest potestas censuras ferendi, vt notauit Henric. lib. 13. cap. 24. num. 1. & colligitur ex cap. 1. de cleric. cingent. lib. 6. & Trident. sess. 23. cap. 6. de reformat. Secundo requiritur iurisdictio in foro externo in eos, qui excommunicandi sunt; vt docuit Glossa communiter recepta in cap. transmissa de Electione & cap. cum ab Ecclesiasticis, de officio ordinarij. Et ibi Panormit. num. 45. Couarruu. dicto §. 11. num. 1. Nauarr. c. 27. num. 5. Et colligitur expressè ex cap. à nobis 1. de sententia excommuni. cap. finali de constitutionib. in 6. cap. 2. & 6. de officio ep. potest. iudicis delegati. Tertio non debet praedita iurisdictio esse impedita, vt tradit Panormit. in cap. ad probandum numer. 2. & 11. de re iudic. Nauarr. num. 7. Couarruu. num. 4.

2. Quoad causam materialem attinet, seu ad eos, qui excommunicationi subduntur, aduertit neminem excommunicari posse, qui baptizatus non sit, quia vt inquit Trident. sess. 14. cap. 2. Ecclesia in neminem iudicium exercet, qui non prius in ipsam per baptismi ianuam fuerit ingressus. Ex baptizatis autem non nisi rationis compotes aliàs delicti, ob quod excommunicatio contrahi debet capaces esse non possunt: vt bene Panormit. in cap. ab excommunicat. 2. num. 5. de rescriptis, & cap. per tuas, num. 11. de sententia excommuniat. Quinimo impuberes doli capaces etiam in excommunicatione iuris incidenti cap. 1. & fin. de sententia excommuniat. excommunicatio lata ab homine regulariter non afficiuntur, quamuis affici possent, vt tradit alijs relictis Sayrus lib. 1. thesaur. cap. 8. n. 4.

3. Puberes verò, & doli compotes vt excommunicatione afficiantur debent delinquere in territorio excommunicantis quia aliis non sunt excommunicantis subiecti, neque illi rebelles & contumaces, vt probat textus in cap. vt animarum. Et ibi Glossa de constitutionib. in 6. Et cap. cum Episcopus, de officio ordinarij. Contingit autem subditum esse corporaliter extra excommunicantis territorium, & delinquere in Diocesi excommunicantis, vt si lata esset excommunicatio in Diocesi Vallisoletae aduersus parochos ultra duos menses à sua parochia absentes, vel aduersus eos qui ibidem ablata non restituantur ligarentur parochi Diocesis Vallisoletae, & non restituantur extra Diocesim commorantes, quia moraliter in Diocesi reputantur existere, siquidem ibi committunt delictum non restituantur optime notauit Coninch. disp. 13. dub. 7. concl. 6. & 7. n. 61. & 62. Superiores verò Religiosorum vbi libet possunt suos subditos excommunicare; quia eorum iurisdictio non ex territorijs in personas deriuatur, sicuti Episcopalis iurisdictio, sed immediate ipsas personas spectat, vt bene aduertit Coninch. supra concl. 9. num. 64.

4. In vniuersitatem, seu communitatem quae talis est non